

Смоляк Олександр Вадимович
студент гр. ДСПУАзм-12, ФФО, ЗУНУ, м. Тернопіль
Науковий керівник: к.е.н., доцент Савчук С. В.

СИСТЕМА ЗАКЛАДІВ КУЛЬТУРИ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

Важливу роль при удосконаленні фінансового забезпечення закладів культури та туризму відіграє їх система та організаційна побудова діяльності. Досліджуючи важливість закладів культури у сільській місцевості, варто підкреслити, що ці установи забезпечують виконання широкого кола функцій. Тому їх система повинна розглядатися не тільки як економічний, а й як важливий соціальний об'єкт.

Заклади культури та туризму, які фінансуються за рахунок бюджетних коштів, є розпорядниками або ж одержувачами бюджетних коштів. В свою чергу розпорядники бюджетних коштів згідно Бюджетного кодексу України [1] мають статус бюджетної установи. Види та класифікацію бюджетних установ, до яких зокрема належать і заклади культури наводив у своїй праці Н. Дехтяр [2, с. 18].

З метою підвищення задоволення культурних потреб усіх верств населення В. Храпкіна здійснювала аналіз ефективності модернізації сільських закладів культури та пропонувала удосконалення структури закладів культури через створення на базі сільського клубу та бібліотеки єдиного культурно-дозвільного центру [3, с. 105].

Однак система закладів культури та туризму потребує поглибленого вивчення з метою надання пропозицій щодо її удосконалення. Враховуючи значну частину у структурі джерел фінансування бюджетних джерел, слід розглянути систему закладів, які фінансуються за рахунок бюджетних коштів в контексті структури розпорядників та одержувачів бюджетних коштів (рис. 1).

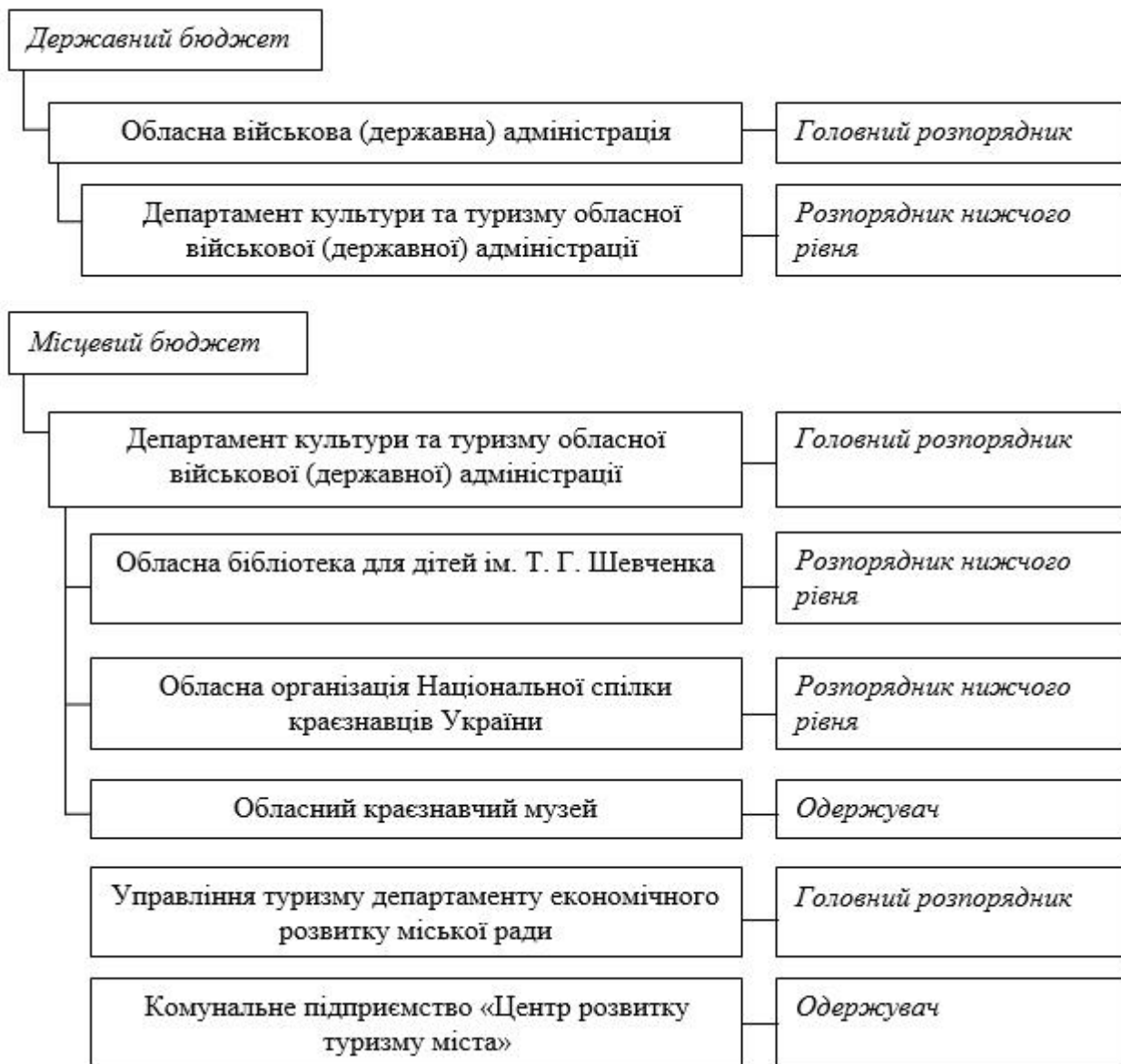

Рис. 1. Взаємозв'язок та підпорядкованість розпорядників та одержувачів бюджетних коштів

Джерело: складено автором самостійно.

Наведена система передбачає поділ розпорядників бюджетних коштів за рівнями в залежності від обсягу наданих їм повноважень. Систему закладів

культури та туризму у відповідності до їх градації в залежності від бюджетних повноважень на прикладі регіонального рівня можна зобразити наступним чином за даними Державного вебпорталу бюджету для громадян (рис. 2).

Рис. 2. Система закладів культури та туризму в залежності від бюджетних повноважень

Джерело: складено автором на підставі даних [4].

Як видно з рисунку, в системі закладів показана їх градація в залежності від рівня бюджету, з якого фінансується заклад та бюджетних повноважень на розпорядження бюджетними коштами.

Однак побудова системи закладів культури й туризму повинна передбачати оптимізацію їх фінансування. В рамках реформи децентралізації повноважень державної влади на місцевий рівень передбачалося передавання закладів культури від районних рад у власність новоутворених територіальних громад. Водночас мали місце випадки намагання районними радами ліквідувати заклад культури.

Слід зазначити, що фінансування закладів культури належить до повноважень органів місцевого самоврядування, без окремих субвенцій та дотацій. Однак переважна більшість закладів культури, які передали у розпорядження місцевої влади має незадовільний стан. У деяких громад може не бути можливості фінансувати відновлювати заклади культури. Так, більше 60% закладів культури, які передано у підпорядкуванні територіальних громад, мають незадовільний матеріально-технічний стан [5]. На сьогоднішній день не існує постійного моніторингу, який би визначав стан закладів культури. Крім цього, під час пандемії коронавірусу загострилось питання щодо необхідності забезпечення закладів технічними засобами, необхідними для дистанційної форми ведення своєї діяльності.

Отже, аналіз системи закладів культури та туризму показав, що в залежності від бюджетних повноважень такі заклади поділяються на розпорядників та одержувачів бюджетних коштів державного та місцевих рівнів. Стан закладів культури, які були передані у розпорядження органів місцевої влади, свідчить про необхідність підвищення рівня фінансового забезпечення, зокрема з метою покращення їх матеріально-технічного забезпечення та можливості надавати послуги із застосуванням цифрових технологій.

Список використаних джерел:

1. Бюджетний кодекс України: Закон України від 08.07.2010 р. № 2456-VI. Дата оновлення: 21.09.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text> (дата звернення: 18.10.2022).
2. Дехтяр Н. А., Дейнека О. В., Люта О. В., Пігуль Н. Г. Фінанси бюджетних установ: навч. посіб. / за заг. ред. Н. А. Дехтяр. Суми: Сумський державний університет, 2020. 229 с.
3. Храпкіна В. В. Форсайт розвитку фінансового забезпечення закладів культури на рівні сільських об'єднаних територіальних громад. *Вісник Київського національного університету культури і мистецтв.* 2018. Т. 1. № 1. С. 98-109.
4. Розпорядники та одержувачі бюджетних коштів URL: <https://openbudget.gov.ua/spending-agencies/02228747/profile> (дата звернення: 19.10.2022).
5. Децентралізація і культура: завдання – зберегти що маємо і наповнити змістом (зі спільної наради МКІП та Мінрегіону) URL: <https://decentralization.gov.ua/news/13153> (дата звернення: 19.10.2022).